

OBSAH

K LOGICE DĚJIN SOCIOLOGIE 7

Jan Sedláček

1. Vznik sociologie a její vnitřní diferenciacie 7
2. Dějiny sociologie a současný sociolog 16
3. Základní dichotomie v dějinách sociologie 19. a začátku 20. století
(vybrané příklady) 21
- 3a. Dichotomie pozitivismu a humanistické sociologie. 22
- 3b. Dichotomie sociologického nominalismu
a sociologického realismu 24
- 3c. Dichotomie teorie konsensu a teorie konfliktu 26
- Literatura: 27

SOCIOLOGICKÁ METODOLOGIE:

PŘETRVÁVAJÍCÍ SPORY A DALŠÍ POKROKY 29

Jiří Buriánek

1. Metodologický pluralismus a komplementarita 29
2. Problém peracionalizace 30
3. Explorativní přístupy 32
4. Kvalitativní metody 36
5. Transformace znaků jako operace 40
6. Pojetí validity a reliability 42
- Aposteriorní prověřování validity 46
7. Závěrečné poznámky 50
- Literatura: 50

SOCIÁLNÍ STRUKTURA,

ZÁKLADNÍ POJMY A PŘÍSTUPY K ANALÝZE 52

Jadwiga Šanderová

1. Základní pojmy 52
2. Vybrané příklady současných teorií sociální struktury 59
3. Sociální struktura a segmentace trhu práce 65
4. Závěrem 68
- Literatura: 68

SOCIALIZACE, OSOBNOST, GENERACE 71

Aleš Kabátek

1. Vyděluje nás socializace z přírody? 71

2. Co si přinášíme na svět a co vzniká v naší interakci se světem?	74
3. Dějství dramatu socializace – od narození k smrti	81
4. Mezi mlýnskými kameny socializačních institucí	85
5. Bít či nebít (socializovaného)?	90
6. Jak chápat socializaci? (Socializační paradigma)	95
7. Dvě evropské koncepce socializace: Durkheim a Freud	96
8. Americká odpověď: Mead a Parsons	101
9. Činí nás socializace svobodnými? (Místo závěru)	106
Literatura	108

INTERAKCE ČLOVĚKA A SPOLEČNOSTI, (ROLE, POZICE, NORMY A HODNOTY) .....

Eduard Urbánek

1. Scéna života	110
2. Sociální role – pojem a základní koncepce	111
3. Masky a charaktery	114
4. Kategorie normy, druhy norem a jejich kritéria	117
5. Společenské hodnoty a jejich proměny	119
6. Proměnlivost hodnot a hodnotových orientací, postmaterialistické hodnoty v pojetí R. Ingleharta	121
Literatura:	122

SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE .....

Jaromír Janoušek

1. Komunikace, kooperace a mezilidské vztahy	123
2. Obecné předpoklady komunikační účinnosti.	124
4. Základní typy komunikačních situací	126
5. Techniky ke zvyšování účinnosti komunikace	128
5a. Techniky ke zvyšování účinnosti vzájemné stimulace k sebeprojevu.	129
5b. Techniky pro zvyšování účinnosti vzájemné výměny významů	130
5c. Techniky pro zvyšování účinnosti společné tvorby významu	131
6. Závěr	131
Literatura:	132

SOCIOLOGICKÉ ASPEKTY FENOMÉNU MOCI VE SPOLEČNOSTI .....

Vladimír Müller

1. Základní vymezení problému	133
2. Protosociologické koncepce – teorie společenské smlouvy	134
3. Klasická sociologická teorie z hlediska analýzy moci	136

4. Moc v optice moderní sociologie	139
5. Závěr	143
Literatura:	143

SOUDOBA SIOIOLOGIE A SOIÁLNÍ ZMĚNA 146

Oleg Suša

1. Reflexe sociální změny – postindustrialismus a postmodernismus	146
2. Technika, věda a změny sociálních struktur	148
3. Model postindustriální společnosti mezi modernitou a postmodernitou	149
4. Postindustriální společnost jako společnost technetrická	151
5. Postindustriální společnost jako „programovaná“ společnost	152
6. Problémy „superindustriální společnosti“, „šok z budoucnosti“, „Informační společnost“ a „třetí vlna“	153
7. Postindustriální společnost jako radikální alternativa moderní technokracie: kritická diagnóza Th. Roszaka	155
8. Postmoderní situace a sociální formy technovědní legitimizace moci	157
9. Problémy uvolnění lidského tvůrčího potenciálu	159
10. Informační revoluce	160
11. Lidská práce a měnící se hodnoty	161
12. Organizace, instituce, byrokratický kontext a nové síťové struktury	162
13. Globální ekologická krize jako sociální problém	163
Literatura:	166

PROBLÉM ČASU V SOIOLOGICKÉ TEORII 169

Jiří Šubrt

1. Čas a sociologie	169
2. Čas jako formální podmínka zespolečenštění	170
3. Čas jako výraz rytmů kolektivního života	171
4. Konstituce času a lidské jednání	172
5. Čas a intersubjektivita	173
6. Sociální čas	174
7. Struktura sociálního času	176
8. Úloha času v systémové teorii	177
9. Rekonstrukce sociální teorie a problém temporality	179
Literatura:	181